

Travma/Ender Herdurak anısına...

Bahar Köse¹

¹Araştırma Görevlisi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Psikoloji Bölümü,

e-posta: editor@psinema.org

Travma, genel bir kavram olarak sarsıntı, yaralanma ve incinme anlamlarına gelir. Psikolojide ise, bir kişinin *beklenmeyen* bir zamanda fiziksel ve duygusal tacizler, doğal afetler, trafik kazaları, savaşlar, terör olayları, ölüm tehdidi, yaralanma, hastalıklar ve sevilen birinin kaybı gibi durumlara maruz kalmasıdır. Yalnız, yaşanan travmatik olaylar herkeste aynı etkiyi bırakmaz. Bazı kişiler travmayı sadece beklenen bir stresle karşılarken ve sonrasında gündelik hayata uyum sağlamayı başarırken, diğer bir kısım ise bu duruma daha yoğun bir stresle cevap verir ve travmanın gündelik yaşamındaki olumsuz etkilerinden kurtulamaz. İşte bu kişiler, içinde bulunduğu durumla *baş edemez*, *çaresizlik* hisseder, yoğun bir *korku* yaşar ve kimi zaman travmayı anımsatan her şeyden *kaçınma* gösterirler. Bu duygular, travma yaşantısını izleyen bir süreçte kendini “stres bozukluğu” olarak gösterirken, travma yaşantısının çok sonrasında hâlâ kendini gösteriyorsa yerini “travma sonrası stres bozukluğu”na bırakır. Bu durumsa tedavi edilmesi ve yaşanan travmatik öyküyle yüzleşilmesi gereken bir hâle dönüşür.

Psinema ekibi olarak biz de insanları derinden etkileyebilen yaşam olaylarını, *travmaları* konu aldık bu sayımızda. Felsefe köşesinde *Amelie* filmiyle sevilen birinin ölümüne şahit olmayla ortaya çıkan travmayı ele alırken, Cemal Dindar’la *Utanç* filmi üzerinden savaş ve travmayı konuştuk. Psikoloji köşesinde, *K-Pax* filmiyle travma ile yüzleşme öyküsüne değinirken, Güven Hokna ile farklı kadın yüzler üzerinden travmayı oynamayı konuştuk. Sinematerapi köşemizde, *Rachel Evleniyor* filmi ile istemeden ölüme sebebiyet vermenin yarattığı bir travmaya değinirken, bunun terapide nasıl işleneceğine vurgular yaptık. Diğer taraftan, bilimsel görüş köşesinde, *Gerçeğin Çölü* filmi üzerinden psikolojik travmanın ne olduğu, etkileri ve tedavisine değindik. Kültür

köşemizde ise, *Kırmızı Fenerler* filmiyle bir toplumun içerisinde kadın olmakla yaşanan kültürel travmalara dikkatleri çektik. Öte yandan, *Barda* filmini film müziği açısından ele alırken, *11 Eylül* filminin yönetmenleri yönetmen köşemizde yer aldılar bu sayımızda. Kitap köşemizdeyse, adaletsizlik ve haksızlık duygularının yer aldığı toplumsal travmalara dikkatleri çekmek için *İnce Memed*'e yer verdik.

Tüm bu yazıların dışındaysa dergimizde bir de psikanalitik bir değerlendirme olarak **Ender Herdurak**'un *Gözleri Tamamen Kapalı* filmi üzerinden yorumları yer alıyor. Ancak bu yazının bizim için ayrı bir önemi var. Çünkü kendisini sadece birkaç mail üzerinden tanıdığım ama sinemaya derinden bir bağlılığı olduğunu bildiğim Ender Herdurak'ı beklenmeyen bir şekilde kaybettik... Belki o da yaşadığı duygularını filmler vasıtasıyla dile getiriyordu ve bu yüzden de duygularını temsil eden herbir filmi büyük bir arşivde toplamıştı. Belki de bu nedenle filmleri yorumlamak ya da anlamakla uğraşan kim olursa ona kapılarını sonuna kadar açıyordu, çünkü belki kendini açma arzusundaydı filmler vasıtasıyla... Ve biz de Psinema olarak, samimiyetle açılan bu kapılar adına, bu sayıyı Ender Herdurak'a ithaf etmek istiyoruz. Bununla birlikte Klinik Psikolog Yavuz Erten, Psikiyatrist Özgür Öğütçen ve Prof. Dr Faruk Gençöz'ün yazıları ile farklı ağızlardan Ender Bey'e ithaf edilen yazılara yer veriyoruz. *Kendisinin hissedebilmesi dileğiyle...*